

U S T A W A

z dnia

o spółdzielniach socjalnych

Art. 1. 1. Ustawa określa zasady zakładania, prowadzenia działalności, łączenia oraz likwidacji spółdzielni socjalnej.

2. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej ustawie do spółdzielni socjalnej stosuje się przepisy ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848, z 2004 r. Nr 99, poz. 1001 oraz z 2005 r. Nr 122, poz. 1024).

Art. 2. 1. Przedmiotem działalności spółdzielni socjalnej jest prowadzenie wspólnego przedsiębiorstwa w oparciu o osobistą pracę członków.

2. Spółdzielnia socjalna działa na rzecz społecznej i zawodowej reintegracji jej członków, o której mowa w art. 2 pkt 4 i 5 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143, z 2004 r. Nr 69, poz. 624 i Nr 99, poz. 1001 oraz z 2005 r. Nr 164, poz. 1366 i Nr 175, poz. 1462).

3. Spółdzielnia socjalna może prowadzić działalność społeczną i oświatowo-kulturalną na rzecz swoich członków oraz ich środowiska lokalnego, a także działalność społecznie użyteczną w sferze zadań publicznych określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku

publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 oraz z 2004 r. Nr 64, poz. 596, Nr 116, poz. 1203 i Nr 210, poz. 2135 oraz z 2005 r. Nr 155, poz. 1298, Nr 169, poz. 1420 i Nr 175, poz. 1462).

Art. 3. Nazwa spółdzielni zawiera oznaczenie „Spółdzielnia Socjalna”.

Art. 4. Spółdzielnię socjalną mogą założyć:

- 1) osoby bezrobotne, w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001 i Nr 273, poz. 2703 oraz z 2005 r. Nr 64, poz. 565, Nr 94, poz. 788, Nr 164, poz. 1366 i Nr 175, poz. 1468),
 - 2) osoby, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1-4, 6 i 7 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
 - 3) osoby niepełnosprawne, w rozumieniu art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776, z późn. zm.¹⁾)
- posiadające pełną zdolność do czynności prawnych.

Art. 5. 1. Liczba założycieli spółdzielni socjalnej nie może być mniejsza niż pięć.

2. Spółdzielnia socjalna liczy nie mniej niż pięciu i nie więcej niż pięćdziesięciu członków, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. Spółdzielnia socjalna, która powstała w wyniku przekształcenia spółdzielni inwalidów lub spółdzielni niewidomych może liczyć więcej niż pięćdziesięciu członków.

4. Członkostwo w spółdzielni socjalnej mogą nabyć osoby, o których mowa w art. 4, także posiadające ograniczoną zdolność do czynności prawnych.

5. Członkostwo w spółdzielni socjalnej mogą nabyć także inne osoby niż wskazane w art. 4, jeżeli ich praca na rzecz spółdzielni socjalnej wymaga szczególnych kwalifikacji, których nie posiadają pozostali członkowie tej spółdzielni.

6. Liczba osób, o których mowa w ust. 5, nie może być większa niż 20% członków spółdzielni socjalnej. Przekroczenie tego limitu, trwające nieprzerwanie przez okres 3 miesięcy, stanowi podstawę do postawienia spółdzielni socjalnej w stan likwidacji.

Art. 6. 1. Do wniosku o wpis spółdzielni socjalnej do Krajowego Rejestru Sądowego dołącza się zaświadczenia potwierdzające spełnienie przez osoby zamierzające założyć spółdzielnię socjalną warunków, o których mowa w art. 4.

2. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, wzory zaświadczeń, o których mowa w ust. 1.

3. Spółdzielnia socjalna nie uiszcza opłaty sądowej od wniosku o wpis tej spółdzielni do Krajowego Rejestru Sądowego oraz nie uiszcza opłaty za ogłoszenie tego wpisu w Monitorze Sądowym i Gospodarczym.

Art. 7. 1. W spółdzielni socjalnej wybiera się radę nadzorczą.

2. W spółdzielni socjalnej, w której liczba członków nie przekracza piętnastu, nie wybiera się rady nadzorczej, a jej zadania wykonuje walne zgromadzenie. W takim przypadku prawo kontroli działalności spółdzielni socjalnej przysługuje każdemu członkowi.

Art. 8. 1. Statutowa działalność spółdzielni socjalnej w części obejmującej działalność w zakresie społecznej i zawodowej reintegracji oraz działalność, o której mowa w art. 2 ust. 3, nie jest działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej i może być prowadzona jako statutowa działalność odpłatna.

2. Do statutowej działalności odpłatnej stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Art. 9. Prowadzenie przez spółdzielnie socjalne statutowej działalności odpłatnej wymaga rachunkowego wyodrębnienia tych form działalności w stopniu umożliwiającym określenie przychodów, kosztów i wyników, z uwzględnieniem przepisów o rachunkowości.

Art. 10. 1. Nadwyżka bilansowa podlega podziałowi na podstawie uchwały walnego zgromadzenia i jest przeznaczana na:

- 1) zwiększenie funduszu zasobowego – nie mniej niż 40%;
- 2) cele, o których mowa w art. 2 ust. 2 i 3 – nie mniej niż 40%.

2. Spółdzielnia socjalna może tworzyć inne fundusze własne przewidziane w przepisach ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze lub w statucie.

3. Nadwyżka bilansowa nie może podlegać podziałowi pomiędzy członków spółdzielni socjalnej, w szczególności nie może być przeznaczona na zwiększenie funduszu udziałowego, jak również nie może być przeznaczona na oprocentowanie udziałów.

Art. 11. 1. Stosunek pracy między spółdzielnią socjalną a jej członkiem nawiązuje się na podstawie spółdzielczej umowy o pracę.

2. Prawo do wynagrodzenia przysługujące członkowi spółdzielni socjalnej nie obejmuje prawa do udziału w nadwyżce bilansowej.

3. Przepisy art. 17 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym stosuje się również do osób, o których mowa w art. 4, z wyjątkiem osób, które nabyły członkostwo w spółdzielni socjalnej w trybie art. 15.

Art. 12. 1. Osoby skazane na karę ograniczenia wolności mogą wykonywać pracę w spółdzielni socjalnej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, z późn. zm.²⁾).

2. Osoby, o których mowa w ust. 1, nie mogą być członkami spółdzielni socjalnej.

Art. 13. Wolontariusze mogą wykonywać świadczenia na rzecz spółdzielni socjalnej odpowiadające świadczeniu pracy, na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Art. 14. 1. Wsparcie, o którym mowa w art. 6 ust. 3, art. 11 ust. 3 niniejszej ustawy oraz art. 17 ust. 1 pkt 43 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2000 r. Nr 54, poz. 654, z późn. zm.³⁾), jest udzielane jako pomoc de minimis zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 69/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy w ramach zasady de minimis (Dz.Urz. WE L 10 z 13.01.2001), z zastrzeżeniem przypadków, o których mowa w art. 8 ust. 1.

2. Zaświadczenie o udzieleniu wsparcia, o którym mowa w ust. 1, wydaje się na zasadach określonych w ustawie z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. Nr 123, poz. 1291).

3. Zaświadczenie o udzieleniu wsparcia wydają:

- 1) sąd rejonowy właściwy ze względu na miejsce dokonania wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego – w przypadku, o którym mowa w art. 6 ust. 3;
- 2) starosta – w przypadku, o którym mowa w art. 11 ust. 3;
- 3) naczelnik urzędu skarbowego – w przypadku, o którym mowa w art. 17 ust. 1 pkt 43 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych.

Art. 15. Spółdzielnia inwalidów i spółdzielnia niewidomych przekształca się w spółdzielnię socjalną na podstawie:

- 1) uchwały walnego zgromadzenia o przekształceniu w spółdzielnię socjalną lub
 - 2) uchwały walnego zgromadzenia o wyodrębnieniu części spółdzielni i przekształceniu tej części w spółdzielnię socjalną
- podjętej zwykłą większością głosów.

Art. 16. Spółdzielnia socjalna może łączyć się wyłącznie z inną spółdzielnią socjalną.

Art. 17. 1. Spółdzielnia socjalna może podzielić się na podstawie uchwały walnego zgromadzenia, podjętej większością 2/3 głosów.

2. W wyniku podziału mogą być utworzone wyłącznie spółdzielnie socjalne.

Art. 18. Spółdzielnia socjalna przechodzi w stan likwidacji w przypadkach określonych w art. 113 § 1 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 16 września 1982 r.

– Prawo spółdzielcze, a ponadto w przypadku:

- 1) zaprzestania używania w nazwie oznaczenia „Spółdzielnia Socjalna”;
- 2) zmniejszenia się liczby członków poniżej pięciu lub zwiększenia powyżej pięćdziesięciu, z zastrzeżeniem art. 15;
- 3) przekroczenia limitu, o którym mowa w art. 5 ust. 6;

- 4) naruszenia zasad podziału nadwyżki bilansowej określonych w art. 10.

Art. 19. W przypadku likwidacji spółdzielni socjalnej środki pozostające po spłaceniu zobowiązań, złożeniu do depozytu stosownych sum zabezpieczających należności sporne lub niewymagalne i po wydzieleniu kwot przeznaczonych na wypłaty udziałów, dzieli się między jej członków, jednak nie więcej niż 20% środków, w pozostałej części przekazuje się na Fundusz Pracy.

Art. 20. W ustawie z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848, z 2004 r. Nr 99, poz. 1001 oraz z 2005 r. Nr 122, poz. 1024), wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 6 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Liczba założycieli spółdzielni nie może być mniejsza od dziesięciu, jeżeli założycielami są osoby fizyczne, i trzech, jeżeli założycielami są osoby prawne. W spółdzielniach produkcji rolnej liczba założycieli – osób fizycznych nie może być mniejsza od pięciu.”;

- 2) w art. 15 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Spółdzielnia liczy co najmniej dziesięciu członków, a spółdzielnia produkcji rolnej co najmniej pięciu członków, o ile statut nie wymaga liczby większej.”;

- 3) w części I „Spółdzielnie”:

- a) tytuł II otrzymuje brzmienie:

„Przepisy szczególne dla spółdzielni produkcji rolnej, spółdzielni kółek rolniczych i spółdzielni pracy”,

b) w tytule II uchyla się dział V.

Art. 21. W ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2000 r. Nr 54, poz. 654, z późn. zm.³⁾) w art. 17 ust. 1 w pkt 42 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 43 w brzmieniu:

„43) dochody spółdzielni socjalnej wydatkowane w roku podatkowym na cele, o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy z dnia ... o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. Nr ..., poz. ...) na zasadach określonych w tej ustawie, w części nie zaliczonej do kosztów uzyskania przychodów.”.

Art. 22. W ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873, z 2004 r. Nr 64, poz. 593, Nr 116, poz. 1203 i Nr 210, poz. 2135 oraz z 2005 r. Nr 155, poz. 1298, Nr 169, poz. 1420 i Nr 175, poz. 1462) w art. 11 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W otwartym konkursie ofert, o którym mowa w ust. 2, uczestniczą organizacje pozarządowe, podmioty wymienione w art. 3 ust. 3, spółdzielnie socjalne oraz jednostki organizacyjne podległe organom administracji publicznej lub przez nie nadzorowane.”.

Art. 23. W ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 22, poz. 1143 oraz z 2004 r. Nr 69, poz. 624 i Nr 99, poz. 1001) w art. 16 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) uczestnicy mogą podjąć wspólną działalność gospodarczą w formie spółdzielni socjalnej na zasadach określonych w przepisach o spółdzielniach socjalnych.”.

Art. 24. W ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001 i Nr 273, poz. 2703 oraz z 2005 r. Nr 64, poz. 565, Nr 94, poz. 788, Nr 164, poz. 1366 i Nr 175, poz. 1462) w art. 106 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Przychodami Funduszu Pracy są również opłaty, wpłaty, kary pieniężne i grzywny, o których mowa w art. 115 i art. 119-124, które są przeznaczane na finansowanie zadań ministra właściwego do spraw pracy na rzecz przeciwdziałania bezrobociu, kary pieniężne nakładane na podstawie przepisów o pomocy społecznej, a także środki pieniężne, przekazywane do Funduszu Pracy na podstawie art. 19 ustawy z dnia ... o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. Nr ..., poz. ...).”.

Art. 25. 1. Spółdzielnie istniejące w dniu wejścia w życie ustawy i działające na podstawie przepisów części I tytułu II działu V ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze dokonają zmian swoich statutów stosownie do wymagań niniejszej ustawy i w trybie przewidzianym w tej ustawie. Zgłoszenia do rejestru tych zmian spółdzielnie dokonają najpóźniej w ciągu 9 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

2. Do czasu zarejestrowania zmian statutów postanowienia dotychczasowych statutów pozostają w mocy.

Art. 26. Przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 203a § 7 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze, zachowują moc do czasu wydania rozporządzenia, o którym mowa w art. 6 ust. 2 niniejszej ustawy, nie dłużej jednak niż 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 27. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 160, poz. 1082, z 1998 r. Nr 99, poz. 628, Nr 106, poz. 668, Nr 137, poz. 887, Nr 156, poz. 1019 i Nr 162, poz. 1118 i 1126, z 1999 r. Nr 49, poz. 486, Nr 90, poz. 1001, Nr 95, poz. 1101 i Nr 111, poz. 1280, z 2000 r. Nr 48, poz. 550 i Nr 119, poz. 1249, z 2001 r. Nr 39, poz. 459, Nr 100, poz. 1080, Nr 125, poz. 1368, Nr 129, poz. 1444 i Nr 154, poz. 1792 i 1800, z 2002 r. Nr 169, poz. 1387, Nr 200, poz. 1679 i 1683 i Nr 241, poz. 2074, z 2003 r. Nr 7, poz. 79, Nr 90, poz. 844, Nr 223, poz. 2217 i Nr 228, poz. 2262, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 99, poz. 1001 i Nr 240, poz. 2407 oraz z 2005 r. Nr 44, poz. 422, Nr 132, poz. 1110, Nr 163, poz. 1362 i Nr 164, poz. 1366.

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 160, poz. 1083, z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 60, poz. 701 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 111, poz. 1194, z 2002 r. Nr 74, poz. 676 i Nr 200, poz. 1679, z 2003 r. Nr 111, poz. 1061, Nr 142, poz. 1380 i Nr 179, poz. 1750, z 2004 r. Nr 93, poz. 889, Nr 210, poz. 2135, Nr 240, poz. 2405, Nr 243, poz. 2426 i Nr 273, poz. 2703 oraz z 2005 r. Nr 163, poz. 1363 i Nr 178, poz. 1479.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2000 r. Nr 60, poz. 700 i 703, Nr 86, poz. 958, Nr 103, poz. 1100, Nr 106, poz. 1150, Nr 110, poz. 1190, Nr 117, poz. 1228, Nr 122, poz. 1315 i 1324 i Nr 125, poz. 1363, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 74, poz. 676, Nr 93, poz. 820, Nr 141, poz. 1179, Nr 169, poz. 1384, Nr 199, poz. 1672, Nr 200, poz. 1684 i Nr 230, poz. 1922, z 2003 r. Nr 45, poz. 391, Nr 96, poz. 874, Nr 137, poz. 1302, Nr 180, poz. 1759, Nr 202, poz. 1957, Nr 217, poz. 2124 i Nr 223, poz. 2218, z 2004 r. Nr 6, poz. 39, Nr 29, poz. 257, Nr 54, poz. 535, Nr 93, poz. 894, Nr 121, poz. 1262, Nr 123, poz. 1291, Nr 146, poz. 1546, Nr 171, poz. 1800, Nr 210, poz. 2135 i Nr 254, poz. 2533 oraz z 2005 r. Nr 25, poz. 202, Nr 57, poz. 491, Nr 78, poz. 684, Nr 143, poz. 1199, Nr 155, poz. 1298, Nr 169, poz. 1419 i 1420, Nr 179, poz. 1484, Nr 180, poz. 1495 i Nr 183, poz. 1538.

UZASADNIENIE

I. Cele ustawy

Projektowana ustawa jest jednym z elementów polityki rządu zmierzającej do ograniczenia zjawiska marginalizacji i wykluczenia społecznego oraz osiągnięcia jak największej spójności i integracji społecznej. Model spółdzielczości socjalnej realizuje cele walki z wykluczeniem społecznym zawarte w Narodowej Strategii Integracji Społecznej. Jednym z celów określonych w Krajowym Planie Działania na rzecz Integracji Społecznej, przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 21 września 2004 r., jest rozwój spółdzielczości socjalnej. Priorytet 3 Krajowego Planu Działania na rzecz Integracji Społecznej, w działaniu 3.2 poświęconym Ekonomii Społecznej, dotyczy zatrudnienia socjalnego i spółdzielni socjalnych.

Spółdzielczość socjalna nie tylko wpisuje się w politykę walki z wykluczeniem społecznym, ale też jest istotnym elementem ruchu spółdzielczego.

Spółdzielcze formy gospodarowania funkcjonują już od ponad 150 lat. Liczba zaangażowanych w tę działalność ludzi na całym świecie – a jest to ponad 800 milionów osób – świadczy, że jest to istotny komponent światowej gospodarki, który nie tylko spełnia ważną rolę gospodarczą, ale też wiele funkcji społecznych. Między innymi przez tworzenie stabilnych i bezpiecznych miejsc pracy oraz zintegrowanego środowiska społeczno-kulturowego, rozwijającego się wokół spółdzielni. Międzynarodowy Związek Spółdzielczy definiuje spółdzielnie jako: autonomiczne stowarzyszenie osób dobrowolnie zjednoczonych w celu zaspokojenia swoich wspólnych potrzeb oraz aspiracji gospodarczych, społecznych i kul-

turalnych przez stanowiące wspólną własność i demokratycznie kontrolowane przedsiębiorstwo.

W nowych krajach UE 23 mln obywateli jest członkami spółdzielni. 2,3% zatrudnionych w pełnym wymiarze godzin to pracownicy spółdzielni.

W USA 100 mln osób jest członkami 47 000 spółdzielni. Ponad 20 z tych spółdzielni notuje roczną sprzedaż przekraczającą 1 mld USD.

Olbrzymi potencjał ruchu spółdzielczego w tworzeniu nowych miejsc pracy jest coraz bardziej widoczny także w Unii Europejskiej. Spółdzielnie w coraz większym stopniu, we współpracy z administracją publiczną, biorą udział w tworzeniu nowych miejsc pracy.

Spółeczna odpowiedzialność spółdzielni, ich innowacyjność i wspólnotowy charakter, wzmacniający więzi społeczne, stanowią o ważnej roli tego elementu ekonomii społecznej.

W Unii Europejskiej istnieje 132 000 spółdzielni, które zatrudniają 2,3 mln osób. 83,5 mln ludzi związanych jest z działalnością spółdzielni.

Spółdzielnie odgrywają ważną rolę w pokonywaniu barier wejścia na rynek pracy kobiet, które mają w nich szansę zdobycia doświadczeń na stanowiskach kierowniczych.

Spółdzielczość socjalna od wielu lat funkcjonuje w Unii Europejskiej

a) Przykład Włoch

Rozwój trzeciego sektora we Włoszech, którego jednym z filarów są spółdzielnie socjalne – nastąpił w latach 70-tych. Był wynikiem deficytu usług społecznych świadczonych przez administrację publiczną (wyjątkiem była tu edukacja). Mimo, że wielkość wydatków na cele społeczne była porównywalna w stosunku do innych krajów europejskich, to słabością włoskiego systemu była struktura wydatków – dominowały transfery finansowe.

Do lat 70-tych sektor pozarządowy był słabo rozwinięty. Ograniczał się do spółdzielni, które mogły jednak świadczyć usługi jedynie na rzecz swoich członków, oraz do stowarzyszeń lobbujących na rzecz osób niepełnosprawnych. Organizacje świadczące usługi społeczne związane były głównie z Kościołem, istniało tylko kilka fundacji.

Ponadto włoski system zabezpieczenia społecznego nie potrafił skutecznie zwalczać takich kwestii społecznych, jak choroby umysłowe, bezdomność, długotrwałe bezrobocie. Wynikiem ówczesnego kryzysu włoskiej polityki społecznej było powstanie współczesnego sektora organizacji pozarządowych.

Rozwój organizacji pozarządowych napotykał na poważne bariery prawne – stowarzyszenia nie mogły prowadzić żadnej działalności mającej wymiar ekonomiczny – ani wytwórczej, ani usługowej. W oczywisty sposób uderzało to w te podmioty, których celem działania jest reintegracja społeczno-zawodowa.

Jedną z koncepcji na ominięcie omówionych wyżej barier stały się spółdzielnie. Na ich korzyść przemawiały przede wszystkim następujące elementy: spółdzielnie miały status przedsiębiorstwa, korzystały z korzystnych stawek podatkowych, ich funkcjonowanie opierało się na demokratycznym uczestnictwie w zarządzaniu i na demokratycznej kontroli nad działaniami przedsiębiorstwa. Kolejnym ważnym czynnikiem, wskazującym na korzyść spółdzielni była niska ilość kapitału niezbędnego do uruchomienia działalności. Mimo to, spółdzielnie miały pewne wady. Najpoważniejsze polegały na tym, że zyski spółdzielni nie mogły być dzielone pomiędzy nie-członków spółdzielni, a jednocześnie członkowie spółdzielni nie mogli nie uczestniczyć w zyskach – wykluczało to udział wolontariuszy.

Mimo tych wszystkich przeszkód rozpoczęły działalność „spółdzielnie solidarności społecznej”, starania o ich uznanie trwały do 1991 r., kiedy to parlament przyjmuje dwie kluczowe dla spółdzielni socjalnych ustawy: a) ustawa nr 266/91 w sprawie „organizacji wolontariuszy” oraz b) ustawa nr 381/91 w sprawie „spółdzielni społecznych”. Ostatni z tych aktów mówił o tym, że spółdzielnie społeczne muszą działać w interesie społeczności lokalnej i na rzecz integracji społecznej, że mogą zrzeszać wolontariuszy – jednak ich liczba nie może przekraczać 50% liczby wszystkich osób tworzących spółdzielnię, członkami mogą być także osoby prawne. Ta sama ustawa wprowadza omówione wcześniej preferencje podatkowe oraz ułatwienia dotyczące uzyskiwania zamówień publicznych oraz regulowała tryb powstawania i działalności dwóch rodzajów spółdzielni socjalnych: typ „A”, celem którego było świadczenie usług społecznych oraz typ „B”, celem którego była reintegracja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem.

Świetnym przykładem powodzenia spółdzielni socjalnych są Włochy, gdzie w 2001 r. działało już 5 600 spółdzielni socjalnych. Od 1993 r. zauważyć można dynamiczny rozwój spółdzielni socjalnych o charakterze reintegracji społeczno-zawodowej (taki model przyjęła ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy), których w 2000 r. było już 1 915, spółdzielnie te zatrudniały 33 tys. pracowników, z których 13,5 tys. stanowiły osoby o trwale lub przejściowo obniżonej zdolności do pracy. Te wymierne efekty pozwalają założyć, że wprowadzenie w polskim systemie zabezpieczenia społecznego spółdzielni socjalnych owocować może znacznym wzrostem aktywności zawodowej wśród osób o niższych kwalifikacjach i napotykających poważne bariery w znalezieniu pracy na rynku.

We Włoszech spółdzielnie socjalne korzystają z szeregu przepisów wspierających ich działalność. Jednym z najistotniejszych jest preferencyjne traktowanie spółdzielni socjalnych przy realizacji zamówień publicznych – 20% zamówień realizowanych przez jednostki administracji publicznej powinno być w pierwszym rzędzie powierzone spółdzielniom socjalnym. Kolejnym elementem systemu wspierania spółdzielczości socjalnej są preferencyjne stawki VAT na towary i usługi wytwarzane przez spółdzielnie socjalne.

b) Przykład Finlandii

Fińskie doświadczenia na polu spółdzielczości socjalnej także zasługują na uwagę. Wynikiem funkcjonowania tego instrumentu polityki społecznej jest: a) zapewnienie dochodu osobom bezrobotnym i ich rodzinom, b) utrzymywanie umiejętności zawodowych przede wszystkim przez prowadzenie szkoleń dla potrzeb rynku pracy – co ma olbrzymie znaczenie, gdyż utrata umiejętności zawodowych jest jednym z najistotniejszych zagrożeń związanych z długotrwałym bezrobociem, c) utrzymywanie osób pozbawionych pracy w odpowiedniej kondycji społecznej i fizycznej.

Ważnym jest, że podstawowymi zasadami spółdzielczości są demokracja, wzajemna pomoc, kooperacja, zaspokajanie potrzeb członków, aktywne uczestnictwo – a więc jednocześnie są to idee społeczeństwa obywatelskiego. Społeczeństwa, którego członkowie są partnerami, ludźmi kreatywnymi i aktywnymi. Społeczeństwa, w którym nie powinno być wykluczonych i pozbawionych szans. Szczególne znaczenie ma tutaj demokracja spółdzielcza wyrażająca się w zasadzie jeden członek – jeden głos.

Spółdzielnie socjalne, które są odmianą spółdzielni pracy w pełni wpisują się w dorobek ruchu spółdzielczego, wychodząc nie tylko naprzeciw wymaganiom gospodarki, ale też uwzględniając ideę społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw.

Spółdzielnie socjalne w literaturze naukowej

Ważna rola spółdzielni, w tym zwłaszcza spółdzielni socjalnych znajduje odbicie w literaturze przedmiotu i publikacjach poświęconych polityce społecznej. Na uwagę zasługują tu zwłaszcza dwie pozycje: „Pomoc Społeczna. Od klientelizmu do partycypacji”, pod red. Ewy Leś, wydana przez Instytut Polityki Społecznej Uniwersytetu Warszawskiego, oraz „W stronę aktywnej polityki społecznej” pod red. Tomasza Kaźmierczaka i Marka Rymszy, wydana przez Instytut Spraw Publicznych. Obie publikacje zwracają uwagę na konieczność tworzenia w polityce społecznej aktywnych instrumentów jej realizacji. Jednym z istotnych elementów takiej polityki są spółdzielnie socjalne.

Ewa Leś w „Pomoc społeczna...” zwraca uwagę na funkcje przedsiębiorstw społecznych, a takimi wzorcowymi przedsiębiorstwami są w Krajach Unii Europejskiej spółdzielnie socjalne. Funkcjami tymi są:

- a) reintegracja z rynkiem pracy osób niepełnosprawnych,
- b) reintegracja z rynkiem pracy osób długotrwale bezrobotnych lub dotkniętych wykluczeniem społecznym (osoby uzależnione, byli więźniowie, młodzież, która przerwała obowiązek szkolny) i w ten sposób ograniczenia bezrobocia i marginalizacji społecznej,
- c) spełnienie roli przejściowych, wspieranych rynków pracy stanowiących etap do otwartego rynku.

Podobne założenia realizowała ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, wprowadzając instytucję spółdzielni socjalnych, które są zaadresowane do grup szczególnego ryzyka wymienionych w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym oraz do bezrobotnych, pozostających bez pracy dłużej niż 24 miesiące.

Autorka przytacza kryteria, według których definiuje się przedsiębiorstwa społeczne:

- a) działalność przedsiębiorstw społecznych jest ukierunkowana na wspieranie społeczności lokalnych, odpowiedzialności i aktywności obywateli. Przez działalność ekonomiczną przedsiębiorstwa te wzmacniają struktury społeczne na szczeblu lokalnym,
- b) cechą wyróżniającą przedsiębiorstwa społeczne jest to, że ich działalność jest wysiłkiem kolektywnym tworzących ją osób, których łączą wspólne interesy i cele, co ma olbrzymie znaczenie w reintegracji społecznej i wspieraniu więzi międzyludzkich,
- c) proces decyzyjny jest w pełni demokratyczny i popiera się na zasadzie jedno miejsce – jeden głos, co wzmacnia poczucie odpowiedzialności członków przedsiębiorstwa za jego los i powodzenie.

Ewa Leś zwraca uwagę, że takie rozwiązania prawne wspierają podniesienie rangi działalności komercyjnej w projektach socjalnych, a także pozwalają na sformalizowanie olbrzymiej ilości inicjatyw społecznych, które bazowały na wielopodmiotowej strukturze udziałowców, pracowników płatnych, wolontariuszy, użytkowników usług – przez zapewnienie wszystkim uczestnikom partycypacji w podejmowaniu decyzji.

Na ważną rolę spółdzielni socjalnych zwraca uwagę Sarah Kelly „Ekonomia społeczna i przedsiębiorczość społeczna w Unii Europejskiej”, akcentując, że w Unii Europejskiej za kościół sektora ekonomii społecznej uważa się organizacje takie jak spółdzielnie, towarzystwa pomocy wzajemnej, stowarzyszenia oraz że dla efektywnego rozwoju tego sektora Komisja Europejska nakreśliła wiele celów dotyczących inicjatyw, prawodawstwa i mechanizmów koordynacyjnych. Na uwagę zasługują dwie Białe Księgi, mające pomóc w realizacji tych celów. Pierwsza z nich dotyczy przedsiębiorczości i spółdzielni w Europie (Entrepreneurship and Co-operatives in Europe) oraz planowanego dokumentu dotyczącego towarzystw pomocy wzajemnej (White Paper on Mutual societies). Autorka zwraca też uwagę na cechę szczególną przedsiębiorstw społecznych, w tym spółdzielni socjalnych, akcentując, że oprócz działalności gospodarczej, istotnym elementem ich funkcjonowania są zasady ich organizacji oparte na partycypacji, celach społecznych przedsiębiorstwa i wspólnotowym charakterze działalności.

Na zakończenie Sarah Kelly zauważa, że przedsiębiorstwa społeczne nie tylko dają zatrudnienie, ale co jeszcze ważniejsze pokazują jak można pracę znaleźć, tym, którzy napotykają na przeszkody w jej poszukiwaniu lub zaliczają się do grup marginalizowanych.

Przychylną opinię idei wprowadzenia w polskim prawie socjalnym instytucji spółdzielni socjalnych wystawia artykuł Joanny Staręgi-Piasek „Ustawa o zatrudnieniu socjalnym. Wyzwania i ograniczenia”, gdzie autorka zauważa, że rozwiązania ustawy o zatrudnieniu socjalnym, wprowadzające na grunt polski rozwiązania ekonomii społecznej, w tym szczególnie spółdzielni socjalnych, funkcjonują już we Włoszech, Francji, Grecji, Finlandii, Portugalii i Hiszpanii.

Celem wprowadzanej ustawy jest przywrócenie na rynek pracy, przez prowadzenie wspólnego przedsiębiorstwa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, osób o niskiej zatrudnialności oraz umożliwienie osobom bezrobotnym aktywizację zawodową.

Spółdzielnie socjalne wpisują się w nowoczesną aktywną politykę społeczną, w której tradycyjne instrumenty, oparte przede wszystkim na transferach finansowych, uzupełniane są o jej aktywne formy.

Doświadczenia polskie – spółdzielczość socjalna „Barki”

Pierwsze quasi-spółdzielnie socjalne powstawały przy wsparciu poznańskiej Fundacji Pomocy Wzajemnej „Barka”. Należy tu zaznaczyć, że inicjatywy te były realizowane bez odpowiednich regulacji prawnych, w ramach Fundacji i stowarzyszeń. Do czasu wprowadzenia przez ustawę o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy spółdzielni socjalnych oraz ustawy o zatrudnieniu socjalnym – nie istniały możliwości skutecznej reintegracji społecznej i zawodowej osób marginalizowanych i wykluczonych.

Tworzona przez „Barkę” spółdzielnia dzierżawiła od miasta 2,5 tys. m² starej zajezdni autobusowej. Na tym terenie rozpoczęła działalność m.in. introligatornia, stolarnia, zakład krawiecki. Zatrudnienie w tych warsztatach znajdują przede wszystkim osoby długotrwale bezrobotne, wychodzące z bezdomności, osoby o niskiej zatrudnialności. Zatrudnienie znalazło kilkadziesiąt osób. Na początku swojej działalności spółdzielnia zatrudniała 30 osób.

Kolejną wspieraną przez „Barkę” inicjatywą była spółdzielnia prowadząca kąpielisko miejskie w Krzyżownikach, które zostało ocenione przez Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe jako „wzorcowe”, świetnie spełniające normy bezpieczeństwa i higieny. Kąpielisko działa tylko w sezonie letnim,

przynosząc dochody i dając zatrudnienie w punktach gastronomicznych oraz przy wynajmowaniu łodzi.

Polska spółdzielczość socjalna w badaniach

Badania przeprowadzone przez zespół studentów Instytutu Polityki Społecznej w spółdzielniach socjalnych „Barki” potwierdziły, że model aktywizacji zawodowej oparty na spółdzielczości, stanowić może skuteczny instrument zwalczania długotrwałego bezrobocia i wykluczenia społecznego.

W badaniach przyjęto definicję wykluczenia społecznego sformułowaną przez Zespół Zadaniowy ds. Reintegracji Społecznej, działający przy Ministerstwie Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej (obecnie przy Ministerstwie Polityki Społecznej), określając zjawisko wykluczenia jako „sytuację uniemożliwiającą lub znacznie utrudniającą jednostce lub grupie pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób”.

Definicja reintegracji została przyjęta w ślad za art. 4 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym, określając reintegrację jako „działania, w tym również o charakterze samopomocowym, mające na celu odbudowanie i podtrzymanie u osoby uczestniczącej w zajęciach w centrum integracji społecznej, klubie integracji społecznej lub zatrudnionej u pracodawcy, umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu”.

W raporcie z badań autorzy stwierdzają, że działalność fundacji „Barka” oparta jest na włoskim modelu spółdzielczości socjalnej. W skład załóg badanych „przedsiębiorstw” wchodziły przede wszystkim osoby z wy-

kształceniem podstawowym, pracownicy fizyczni. Bezrobocie ich dotyczące ma przede wszystkim wymiar strukturalny – objawiający się brakiem dostatecznego wykształcenia i w związku z tym niską zatrudnialnością. Większość charakteryzuje się długim stażem pracy – jednak w niepotrzebnych dzisiaj zawodach.

Na pierwszych trzech miejscach spośród sytuacji kryzysowych, które doprowadziły badanych do „Barki” wymieniane są: konflikty rodzinne, brak środków do życia (ubóstwo), bezdomność (czas trwania bezdomności był różny, najdłuższy to 20 lat).

Zdecydowana większość badanych twierdziła, że podejmowała samodzielne próby zmiany swojej trudnej sytuacji. Jednak także większość stwierdziła, że bez wsparcia „Barki” nie udałooby im się znaleźć zatrudnienia. Jako podstawową barierę na rynku pracy wymieniali jednak wiek, w dalszej kolejności wskazywano trudności ekonomiczne, uzależnienia, brak kwalifikacji.

Dla wielu osób wykluczonych społecznie, wspierany rynek pracy – w tym działalność spółdzielni socjalnych, jest jedyną możliwością odzyskania godnych źródeł utrzymania i opuszczenia kręgu ubóstwa. Zaobserwowano nawet pewną formę „uzależnienia” badanych od „Barki”.

Na uwagę zasługuje, że wielu badanych po raz pierwszy jakąkolwiek pomoc uzyskało właśnie od „Barki”, zaś działania na rzecz reintegracji społeczno-zawodowej cały czas są domeną organizacji pozarządowych (por. Ogólnopolski Związek Organizacji na rzecz Zatrudnienia Socjalnego) – podobnie jak ma to miejsce z programami zwalczania bezdomności. Sytuację na tym polu zmienia wdrażanie ustawy o zatrudnieniu socjalnym – większość Centrów Integracji Społecznej tworzona jest przez administrację samorządową.

Większość badanych pozytywnie ocenia działalność Fundacji – wskazując, że pomogła im znaleźć ponownie zatrudnienie, wygrać walkę z nałogiem, odzyskać wiarę w siebie, usamodzielnic się.

1. Cele związane z integracją europejską

Proponowana ustawa realizuje założenia Strategii Lizbońskiej oraz Wspólnotowego Programu Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu, a także cele Wspólnoty, określone na szczycie w Nicei, odnoszące się do walki z bezrobociem i wykluczeniem społecznym:

- ułatwienie uczestnictwa w zatrudnieniu i dostępie do wszelkich zasobów, praw, dóbr i usług,
- zapobieganie ryzyku wykluczenia społecznego,
- pomoc dla najsłabszych, najbardziej narażonych na to ryzyko.

Ponadto ustawa realizuje obowiązek wynikający dla Polski z art. 136 oraz 137 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, w myśl których celem Wspólnoty jest wspieranie zatrudnienia, poprawa warunków życia i pracy, zapewnienie właściwej ochrony socjalnej, rozwój zasobów ludzkich na rzecz trwałego wysokiego zatrudnienia oraz zwalczanie izolacji społecznej.

Realizując założenia Strategii Lizbońskiej, projekt ustawy wpisuje się w politykę rządu, realizującą wieloaspektowe podejście do zjawiska wykluczenia społecznego, m.in. przez dążenie do zapewnienia osobom najbardziej zagrożonym bezrobociem i wykluczeniem na rynku pracy wysokiego poziomu zatrudnienia oraz instrumentów ułatwiających im zaistnienie na rynku pracy.

2. Cele związane z polskim rynkiem pracy

Ustawa wspiera istniejący system zatrudnienia socjalnego, stwarzając nowe możliwości znalezienia pracy i powrotu na rynek pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zaliczanych do osób o tzw. niskiej zatrudnialności. Realizuje zasadę „praca zamiast zasiłku”, wprowadzając skuteczny mechanizm aktywizacji zawodowej oraz reintegracji zawodowej dla tych, którzy są zagrożeni wykluczeniem z rynku pracy. Dotychczasowe eksperymenty z quasi-spółdzielczością socjalną, realizowane m.in. przez Fundację Pomocy Wzajemnej „Barka” oraz organizacje zrzeszone w Ogólnopolskim Związku Organizacji na Rzecz Zatrudnienia Socjalnego pozwalają prognozować, że rozbudowany sektor spółdzielczości socjalnej stanie się w najbliższym czasie istotnym elementem polityki społecznej, pozwalającym na znalezienie pracy osobom zagrożonym długotrwałym bezrobociem, ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

3. Stan obecny

- Spółdzielnie socjalne mają na celu aktywizację zawodową i ułatwienie zaistnienia na rynku pracy bezrobotnych, w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia i rynku pracy, oraz osób, o których mowa w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym, a więc bezdomnych, którzy realizują indywidualny program wychodzenia z bezdomności, uzależnionych od alkoholu, którzy zakończyli program psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego, uzależnionych od narkotyków po zakończeniu programu terapeutycznego w zakładzie opieki zdrowotnej, chorych psychicznie – w rozumieniu przepisów o ochronie zdrowia psychicznego, zwalnianych z zakładów karnych, mających trudności

w integracji ze środowiskiem, uchodźców realizujących indywidualny program integracji, osoby bezrobotne, w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz niepełnosprawni, w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

- Spółdzielnia socjalna liczy co najmniej 5 osób nie więcej jednak niż 50 – chyba że statut stanowi inaczej. Przesłaniem takiej regulacji jest stworzenie możliwości wspólnej pracy dla osób, które w pojedynkę miałyby trudności w otworzeniu i prowadzeniu działalności gospodarczej. Ta forma wspólnej pracy pozwala takim osobom na tworzenie sobie miejsc pracy, a także realizuje ważne cele społeczne, takie jak tworzenie więzi międzyludzkich oraz reintegrację społeczną. Z tych przesłanek wynika też wprowadzony limit wielkości spółdzielni, która nie może przekraczać 50 osób. Wynika to z tego, że należy unikać tworzenia wielkich spółdzielni, w której traciłby na znaczeniu element współpracy międzyludzkiej, zaufania, solidarności, zaś pojawić by się mogła anonimowość członków.
- W spółdzielni, która będzie liczyć do 50 członków praca opiera się na wspólnym zaufaniu członków, ich wzajemnej współpracy i bliskich relacjach. Celem tworzenia spółdzielni socjalnych jest nie tylko tworzenie miejsc pracy, ale też społeczna reintegracja jej członków.
- Spółdzielnia socjalna może zatrudniać fachowców, niespełniających kryteriów określonych w art. 203a ustawy z dnia 16 września 1982 r.
 - Prawo spółdzielcze, w sytuacji, kiedy członkowie spółdzielni nie

posiadają odpowiednich kwalifikacji, zaś wykonywanie zadań, do których takie umiejętności są potrzebne jest niezbędne. Jednak liczba osób zatrudnionych w takiej sytuacji nie może przekroczyć 1/5 liczby członków spółdzielni.

- Aby ułatwić funkcjonowanie spółdzielni, w spółdzielniach, w których liczba członków nie przekracza 15 osób, nie powołuje się rady nadzorczej, której zadania wykonuje walne zgromadzenie. Prawo kontroli działalności spółdzielni przysługuje każdemu członkowi.
- Aby wzmocnić pozycję ekonomiczną spółdzielni, wprowadzony został przepis mówiący o tym, że całość nadwyżki bilansowej walne zgromadzenie przeznacza na fundusz zasobowy spółdzielni.
- Ze względu na to, że spółdzielnie socjalne są specyficzną odmianą spółdzielni i korzystają ze szczególnej pomocy państwa, w tym z pomocy finansowej, w razie likwidacji spółdzielni socjalnej jej majątek zostaje przekazany na Fundusz Pracy, zaś jeśli jej członkami byli niepełnosprawni odpowiednia część – na PFRON.
- Spółdzielnie inwalidów i niewidomych mogą przekształcić się w spółdzielnie socjalne w wyniku podjęcia uchwały podjętej zwykłą większością głosów.
- Dodanie działu V w tytule II ustawy z dnia 16 września 1982 r.
 - Prawo spółdzielcze, ma kilka celów:
 - a) zaakcentowanie istotnej roli spółdzielni socjalnych w polskim systemie zabezpieczenia społecznego,
 - b) wynika z odmiennej od spółdzielni pracy roli spółdzielni socjalnych, które pełnią szereg funkcji społecznych, wykraczających poza formułę zwykłych spółdzielni pracy,

- c) spółdzielnie socjalne korzystają ze środków publicznych, w tym ze środków Funduszu Pracy oraz z innej pomocy publicznej, co powoduje, że zasadnym jest wyszczególnienie tej formy spółdzielczej osobnym działem. Wysokość środków na podjęcie działalności w formie spółdzielni socjalnej (do 300% przeciętnego wynagrodzenia) 6 996,51 zł, na przystąpienie do istniejącej spółdzielni socjalnej (do 200% przeciętnego wynagrodzenia) 4 664,34 zł.

4. Zmiany wprowadzane w projekcie ustawy

Konieczność stworzenia odrębnej ustawy dotyczącej spółdzielni socjalnych wynika z niezwykle istotnej roli, jaka przypada spółdzielniom socjalnym w polityce rynku pracy i systemu zabezpieczenia społecznego. Będą to podmioty łączące osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, których celem działania będzie reintegracja społeczno-zawodowa ich członków, a także działanie na rzecz ich środowiska lokalnego.

Po raz pierwszy regulacje związane z reintegracją społeczną i wykluczeniem w polskim systemie prawnym pojawiają się w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym. Ustawa ta wprowadza także niezwykle istotne dla polityki społecznej pojęcie wykluczenia społecznego (art. 1) i reintegracji społecznej (art. 2 pkt 4).

Ustawa w części dotyczącej zatrudnienia wspieranego (art. 16 ust. 1 pkt 2 i ust. 2) reguluje zasady wspierania podjęcia przez uczestników działań Centrum Integracji Społecznej działalności gospodarczej w formie spółdzielczej. Nie jest to jednak formuła kompleksowa.

Uszczegółowienie norm prawnych związanych z zatrudnieniem socjalnym w sektorze spółdzielczym zawiera ustawa o promocji zatrudnienia

i instytucjach rynku pracy, która weszła w życie w dniu 1 czerwca 2004 r., przez dodanie działu V Spółdzielnie socjalne w tytule II przepisów ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze.

Proponowana z kolei ustawa o spółdzielniach socjalnych, wykorzystując dotychczasowe regulacje działu V Spółdzielnie socjalne, rozbudowuje instytucję spółdzielni socjalnych, wzmacniając ich pozycję w systemie instytucji rynku pracy, rozszerzając wolumen dotyczących ich regulacji.

Ustawa określa zasady tworzenia oraz prowadzenia działalności przez spółdzielnię socjalną. Spółdzielnie będą prowadzić działalność na podstawie ustawy, statutu oraz przepisów Prawa spółdzielczego. Celem działania spółdzielni socjalnej jest społeczna i zawodowa reintegracja osób ją tworzących przez prowadzenie wspólnego przedsięwzięcia. Spółdzielnia socjalna prowadzi działalność gospodarczą, lecz całość nadwyżki bilansowej przeznaczana jest na fundusz zasobowy (nie mniej niż 40%), na cele związane z reintegracją społeczno-zawodową jej członków, na cele związane z działalnością oświatowo-kulturalną spółdzielni (nie mniej niż 40%) oraz na inne cele związane z działalnością spółdzielni.

Konieczność przekazywania całości nadwyżki bilansowej na fundusz zasobowy oraz inne fundusze własne spółdzielni wynika z faktu, że spółdzielnia socjalna jest organizacją non profit oraz z tego, że takie wykorzystanie nadwyżki bilansowej wzmocni pozycję ekonomiczną spółdzielni. Tym samym będzie zdolna do realizacji celów, dla których jest zakładana.

Osobami uprawnionymi do tworzenia oraz bycia członkiem spółdzielni socjalnej są:

- 1) osoby bezrobotne, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,

- 2) osoby, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1-4, 6 i 7 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- 3) niepełnosprawni, w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Wprowadzenie tego przepisu wynika z faktu, że spółdzielnia socjalna jest ważnym instrumentem aktywnej polityki społecznej, mającym na celu przede wszystkim powrót na rynek pracy oraz aktywizację osób marginalizowanych i wykluczonych – zaś wymienione wyżej kategorie osób są najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym¹⁾.

Dopuszcza się przekształcenie spółdzielni inwalidów i spółdzielni niewidomych w spółdzielnie socjalne. Ponadto ze spółdzielni inwalidów lub ze spółdzielni niepełnosprawnych wydzielona może zostać spółdzielnia socjalna.

Ograniczenia dotyczące wielkości spółdzielni wynikają z celu, dla realizacji których niezbędne są ścisłe więzi między osobami ją tworzącymi, wzajemne zaufanie oraz bezpośredni kontakt wszystkich osób tworzących przedsiębiorstwo.

Aby ułatwić kontrolę działań spółdzielni sprawowaną przez jej członków, w spółdzielniach, w których liczba nie przekracza 15 osób, nie powołuje się rady nadzorczej, jej zadania wykonuje walne zgromadzenie, a prawo kontroli działalności służy każdemu członkowi.

Wprowadzone są ograniczenia członkostwa dla osób niespełniających warunków wymaganych do utworzenia oraz członkostwa w spółdzielni socjalnej. Jedna na pięć osób tworzących spółdzielnię może ich nie spełniać, pod warunkiem, że posiada umiejętności, których nie mają

¹⁾ por. Narodowa Strategia Integracji Społecznej, Ministerstwo Polityki Społecznej, Warszawa 2004.

pozostali członkowie spółdzielni, zaś umiejętności te niezbędne są do sprawnego funkcjonowania spółdzielni.

W celu resocjalizacji i integracji osób skazanych, podkreśla się możliwość wykonywania przez nich pracy w spółdzielniach socjalnych.

Wolontariusze mogą wykonywać pracę na rzecz spółdzielni socjalnej na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Przepis ten ma umożliwić wsparcie spółdzielni przez wolontariuszy, celem lepszej realizacji przez nią jej celu, jakim jest integracja społeczno-zawodowa.

Z tej samej przesłanki wynika możliwość refundacji kosztu składek na ubezpieczenie społeczne – z wyłączeniem osób, które nie są zagrożone wykluczeniem – osób tworzących spółdzielnię (na zasadach identycznych, jak te, które zostały przyjęte w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym).

Zwolnienie z opłat sądowych postępowania o wpis spółdzielni do Krajowego Rejestru Sądowego, refundacja składek na ubezpieczenie społeczne i zwolnienie z podatku dochodowego od osób prawnych dochodów wydatkowanych w roku podatkowym na cele społecznej i zawodowej reintegracji członków spółdzielni, w części niezaliczonej do kosztów uzyskania przychodów, są pomocą publiczną udzielaną w ramach zasady de minimis zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 69/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy w ramach zasady de minimis (Dz.Urz. WE L 10 z 13.01.2001).

Powyższe zwolnienia uwarunkowane są celami, dla których tworzy się spółdzielnie socjalne.

Aby zapewnić skuteczne wykorzystanie pomocy państwa dla spółdzielni socjalnej, wprowadzono ograniczenia w łączeniu i podziale spółdzielni socjalnej. Mogą one łączyć się wyłącznie z innymi spółdzielniami socjalnymi, zaś z podziału spółdzielni socjalnej powstać mogą wyłącznie nowe spółdzielnie socjalne.

Z tej samej przesłanki wynikają regulacje dotyczące likwidacji spółdzielni socjalnej, która ulegać będzie likwidacji, jeżeli naruszone zostaną przepisy o zasadach jej działalności, przepisy mówiące o wielkości spółdzielni, zasadach zarządzania spółdzielnią, warunkach członkostwa w spółdzielni oraz wykorzystania nadwyżki zasobowej.

W razie likwidacji spółdzielni socjalnej, po zakończeniu postępowania likwidacyjnego, środki uzyskane ze sprzedaży jej majątku mogą zostać podzielone między jej członków, ale nie więcej niż 20%, w pozostałej części przekazywane są na Fundusz Pracy.

Spółdzielnie socjalne będą mogły wykonywać zadania na rzecz administracji publicznej na zasadach określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Ważnym elementem wprowadzanej ustawy jest umożliwienie spółdzielniom socjalnym realizowania zadań zleczonych przez administrację publiczną. Dla zachowania odpowiedniego poziomu wykonywanych zadań spółdzielnie socjalne działać będą na zasadach identycznych z tymi, które obowiązują organizacje pożytku publicznego.

Spółdzielnie socjalne korzystać będą na zasadach dotychczasowych ze wsparcia z Funduszu Pracy, określonego w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Ponadto w projekcie ustawy wyodrębniono odpłatną statutową działalność spółdzielni socjalnej – niebędącą działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej – realizowaną w obszarach związanych z reintegracją społeczno-zawodową jej członków oraz świadczeniem usług na rzecz społeczności lokalnej.

II. Ocena przewidywanych skutków społeczno-gospodarczych wynikających z projektu ustawy

1. Wpływ regulacji na dochody i wydatki budżetu i sektora finansów publicznych

Projekt ustawy nie spowoduje istotnych zmian w dochodach i wydatkach budżetu. Zwrot składek na ubezpieczenie społeczne, o którym mowa w art. 11 ust. 3, wynosić będzie ok. 1,5 mln zł rocznie. Szacunek ten wynika z podobnych regulacji dotyczących refundacji składek na ubezpieczenie społeczne w odniesieniu do osób będących uczestnikami Centrów Integracji Społecznej.

Rzeczywista liczba rejestrowanych spółdzielni socjalnych będzie wynosić ok. 20 w skali roku. A zatem, z tytułu zwolnienia z obowiązku uiszczania opłat sądowych w postępowaniu o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego, nie wpłynie do budżetu kwota ok. 20 000 zł.

Należy założyć, że skutki finansowe nie będą istotne, ponieważ liczba powstałych spółdzielni socjalnych nie będzie wysoka. Podmioty, które można by zaliczyć do „przedsiębiorstw społecznych” są w Polsce wciąż nieliczne i pomimo wprowadzania korzystnych dla nich regulacji prawnych stan ten ulegać będzie dopiero stopniowej poprawie. Z tych względów zmiana dochodów budżetu państwa z tytułu częściowego

zwolnienia spółdzielni socjalnych z podatku dochodowego od osób prawnych będzie nieznaczna.

2. Wpływ regulacji na rynek pracy

Proponowana ustawa wzmacnia pozycję spółdzielni socjalnych w polskim systemie zabezpieczenia społecznego. Spółdzielnie socjalne stanowią instrument mający pozytywny wpływ na sytuację na rynku pracy. Instytucja ta przeznaczona jest przede wszystkim dla osób o tzw. niskiej zatrudnialności, mających problem ze znalezieniem pracy i długotrwale bezrobotnych. Przez wprowadzenie proponowanej ustawy zwiększy się asortyment instrumentów dostępnych osobom znajdującym się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy. Wraz z ustawą o zatrudnieniu socjalnym ustawa o spółdzielniach socjalnych tworzy spójny system aktywizacji zawodowej i zatrudnienia osób, którym najtrudniej znaleźć pracę. Spółdzielnie socjalne są końcowym etapem procesu integracji zawodowej i społecznej osób uczestniczących w Centrach Integracji Społecznej – praca w nich jest zwieńczeniem poprzednich etapów reintegracji.

Ponadto spółdzielnie socjalne, które mogą być tworzone przez osoby bezrobotne, stanowią ważny instrument, upraszczający stworzenie wspólnego przedsiębiorstwa osobom, chcącym wspólnie je prowadzić.

Wprowadzenie rozwiązań proponowanych w projekcie ustawy o spółdzielniach socjalnych spowoduje wzrost aktywności zawodowej wśród osób do tej pory biernych zawodowo, pozytywnie wpłynie na wskaźnik zatrudnienia osób o najniższej zatrudnialności, pozwoli na powrót na rynek pracy osobom z niego wykluczonym.

3. Wpływ regulacji na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki

Proponowana ustawa w niewielkim stopniu wpływać będzie na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

4. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionów

Proponowana ustawa w niewielkim stopniu wpływać będzie na sytuację regionów.

5. Skutki prawne regulacji

Zaproponowany projekt ustawy precyzuje i rozbudowuje instytucję spółdzielni socjalnej w polskim systemie zabezpieczenia społecznego. Określa zasady działania spółdzielni socjalnych, ich relacje z administracją publiczną, wzmacnia pozycję spółdzielni socjalnych w katalogu instrumentów polityki społecznej, skierowanych na walkę z wykluczeniem społecznym oraz na wspieranie integracji społecznej.

6. Zakres konsultacji społecznych

Projekt ustawy był konsultowany z partnerami społecznymi oraz organizacjami pozarządowymi. Ze strony związków zawodowych uwagi nadeszły NSZZ „Solidarność” oraz Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, które w całości poparły przedkładany projekt. Związek Zawodowy „Solidarność” zgłosił uwagi, które zostały uwzględnione w trakcie dalszych prac.

Ponadto uwagi zgłosiła Kasa Krajowa Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo-Kredytowych, uwagi te, dotyczące możliwości uzyskiwania pożyczek ze SKOK-ów przez spółdzielnie socjalne w toku konsultacji międzyresortowych, nie zostały uwzględnione. Projekt był konsultowany z Krajową Radą Spółdzielczą.

W trakcie konsultacji społecznych projekt został przekazany do opinii kilkuset organizacjom pozarządowym, przede wszystkim działającym w obszarze ekonomii społecznej oraz rozesłany został do organizacji znajdujących się w bazie danych KLON/JAWOR – parasolowej organizacji pozarządowej. Projekt ustawy wraz z uzasadnieniem dostępny był zarówno na stronach portalu www.ngo.pl, jak i na stronie internetowej Ministerstwa Polityki Społecznej.

Środowiska organizacji pozarządowych pozytywnie odniosły się do projektowanej ustawy. Pozytywne opinie przysłały m.in. Ogólnopolskie Porozumienie Osób Bezrobotnych oraz Fundacja Pomocy Wzajemnej „BARKA”.

Projekt ustawy był opiniowany przez Radę Działalności Pożytku Publicznego.

7. Zgodność projektu z prawem Unii Europejskiej

Proponowane regulacje są zgodne z przepisami Unii Europejskiej.

8. Krajowy system notyfikacji norm i aktów prawnych

Projekt ustawy i proponowanych nowelizacji aktów prawnych nie rodzi obowiązku notyfikacji w systemie notyfikacji norm i aktów prawnych.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA POLITYKI SPOŁECZNEJ¹⁾**

z dnia ...

w sprawie wzorów zaświadczeń niezbędnych do założenia spółdzielni socjalnej

Na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy z dnia ... o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. Nr ..., poz. ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Określa się wzory zaświadczeń potwierdzających spełnienie przez osoby zamierzające założyć spółdzielnię socjalną warunków określonych w art. 4 ustawy z dnia ... o spółdzielniach socjalnych:

- 1) wzór zaświadczenia powiatowego urzędu pracy potwierdzającego, że osoba zamierzająca założyć spółdzielnię socjalną jest osobą bezrobotną, w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001 i Nr 273, poz. 2703), stanowiący załącznik nr 1 do rozporządzenia;
- 2) wzór zaświadczenia ośrodka pomocy społecznej potwierdzającego, że osoba zamierzająca założyć spółdzielnię socjalną jest osobą, o której mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1, 6 i 7 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143 oraz z 2004 r. Nr 69, poz. 624 i Nr 99, poz. 1001), stanowiący załącznik nr 2 do rozporządzenia;
- 3) wzór zaświadczenia zakładu leczenia odwykowego potwierdzającego, że osoba zamierzająca założyć spółdzielnię socjalną jest osobą, o której mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143 oraz z 2004 r. Nr 69, poz. 624 i Nr 99, poz. 1001), stanowiący załącznik nr 3 do rozporządzenia;
- 4) wzór zaświadczenia zakładu opieki zdrowotnej potwierdzającego, że osoba zamierzająca założyć spółdzielnię socjalną jest osobą, o której mowa w art. 1 ust. 2 pkt 3 i 4 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143 oraz z 2004 r. Nr 69, poz. 624 i Nr 99, poz. 1001), stanowiący załącznik nr 4 do rozporządzenia;
- 5) wzór zaświadczenia powiatowego centrum pomocy rodzinie potwierdzającego, że osoba zamierzająca utworzyć spółdzielnię socjalną jest osobą niepełnosprawną, w rozumieniu art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776, z późn. zm.²⁾), stanowiący załącznik nr 5 do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER POLITYKI SPOŁECZNEJ

¹⁾ Minister Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej – zabezpieczenie społeczne, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Wiceprezesa Rady Ministrów, Ministra Polityki Społecznej (Dz. U. Nr 265, poz. 2643).

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 160, poz. 1082, z 1998 r. Nr 99, poz. 628, Nr 106, poz. 668, Nr 137, poz. 887, Nr 156, poz. 1019 i Nr 162, poz. 1118 i 1126, z 1999 r. Nr 49, poz. 486, Nr 90, poz. 1001, Nr 95, poz. 1101 i Nr 111, poz. 1280, z 2000 r. Nr 48, poz. 550 i Nr 119, poz. 1249, z 2001 r. Nr 39, poz. 459, Nr 100, poz. 1080, Nr 125, poz. 1368, Nr 129, poz. 1444 i Nr 154, poz. 1792 i 1800, z 2002 r. Nr 169, poz. 1387, Nr 200, poz. 1679 i 1683 i Nr 241, poz. 2074, z 2003 r. Nr 7, poz. 79, Nr 90, poz. 844, Nr 223, poz. 2217 i Nr 228, poz. 2262 oraz z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 99, poz. 1001 i Nr 240, poz. 2407.

**WZÓR
ZAŚWIADCZENIE**

Powiatowy Urząd Pracy w (pieczętka)	Data
Powiatowy Urząd Pracy zaświadcza, że Pan(i)	
<p>1. Imię i nazwisko.....</p> <p>2. Nazwisko rodowe.....</p> <p>3. Imiona rodziców.....</p> <p>4. Data i miejsce urodzenia.....</p> <p>5. Miejsce zamieszkania i adres.....</p> <p>6. PESEL.....</p> <p>7. NIP.....</p> <p>8. Narodowość.....</p> <p>9. Obywatelstwo.....</p>	
jest zarejestrowany(a) w tutejszym urzędzie pracy od dnia jako bezrobotny(a).	
Zaświadczenie wydaje się w celu złożenia wraz z wnioskiem o wpis spółdzielni socjalnej w Krajowym Rejestrze Sądowym.	Podpis i pieczęć Dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy

WZÓR
ZAŚWIADCZENIE

Ośrodek Pomocy Społecznej w (pieczęć)	Data
Centrum Integracji Społecznej zaświadcza, że Pan(i)	
1. Imię i nazwisko..... 2. Nazwisko rodowe..... 3. Imiona rodziców..... 4. Data i miejsce urodzenia..... 5. Miejsce zamieszkania i adres..... 6. PESEL..... 7. NIP..... 8. Narodowość..... 9. Obywatelstwo.....	
jest osobą, o której mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1, 6 i 7 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143, z późn. zm.).	
Zaświadczenie wydaje się w celu złożenia wraz z wnioskiem o wpis spółdzielni socjalnej w Krajowym Rejestrze Sądowym.	Podpis i pieczęć Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej

WZÓR
ZAŚWIADCZENIE

Zakład Lecznictwa Odwykowego w	Data
(pieczęć)	
Zakład Lecznictwa Odwykowego zaświadcza, że Pan(i)	
<p>1. Imię i nazwisko.....</p> <p>2. Nazwisko rodowe.....</p> <p>3. Imiona rodziców.....</p> <p>4. Data i miejsce urodzenia.....</p> <p>5. Miejsce zamieszkania i adres.....</p> <p>6. PESEL.....</p> <p>7. NIP.....</p> <p>8. Narodowość.....</p> <p>9. Obywatelstwo.....</p>	
jest osobą, o której mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143, z późn. zm.).	
Zaświadczenie wydaje się w celu złożenia wraz z wnioskiem o wpis spółdzielni socjalnej w Krajowym Rejestrze Sądowym.	Podpis i pieczęć Dyrektor Zakładu Lecznictwa Odwykowego

WZÓR
ZAŚWIADCZENIE

Zakład Opieki Zdrowotnej w	Data
(pieczęć)	
Zakład Opieki Zdrowotnej zaświadcza, że Pan(i)	
<p>1. Imię i nazwisko.....</p> <p>2. Nazwisko rodowe.....</p> <p>3. Imiona rodziców.....</p> <p>4. Data i miejsce urodzenia.....</p> <p>5. Miejsce zamieszkania i adres.....</p> <p>6. PESEL.....</p> <p>7. NIP.....</p> <p>8. Narodowość.....</p> <p>9. Obywatelstwo.....</p>	
jest osobą, o której mowa w art. 1 ust. 2 pkt 3 i 4 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143, z późn. zm.).	
Zaświadczenie wydaje się w celu złożenia wraz z wnioskiem o wpis spółdzielni socjalnej w Krajowym Rejestrze Sądowym.	Podpis i pieczęć Kierownika Zakładu Opieki Zdrowotnej

WZÓR
ZAŚWIADCZENIE

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w (pieczęć)	Data
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zaświadcza, że Pan(i)	
<p>1. Imię i nazwisko.....</p> <p>2. Nazwisko rodowe.....</p> <p>3. Imiona rodziców.....</p> <p>4. Data i miejsce urodzenia.....</p> <p>5. Miejsce zamieszkania i adres.....</p> <p>6. PESEL.....</p> <p>7. NIP.....</p> <p>8. Narodowość.....</p> <p>9. Obywatelstwo.....</p>	
posiada status osoby niepełnosprawnej.	
Zaświadczenie wydaje się w celu złożenia wraz z wnioskiem o wpis spółdzielni socjalnej w Krajowym Rejestrze Sądowym.	Podpis i pieczęć Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie

UZASADNIENIE

I. Opis proponowanych rozwiązań

Projekt rozporządzenia jest realizacją upoważnienia zawartego w art.6 ust. 2 ustawy z dnia ... o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. ...) do określenia wzorów zaświadczeń, o których mowa w art. 6 ust. 1 ustawy.

Projekt rozporządzenia określa wzory potwierdzających spełnienie przez osoby zamierzające założyć spółdzielnię socjalną warunków, o których mowa w art. 4 ustawy. Osoby spełniające te warunki to:

- osoby bezrobotne, w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001 i Nr 273, poz. 2703);
- osoby bezdomne realizujące indywidualny program wychodzenia z bezdomności, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej;
- osoby uzależnione od alkoholu, po zakończeniu programu psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego;
- osoby uzależnione od narkotyków lub innych środków odurzających, po zakończeniu programu terapeutycznego w zakładzie opieki zdrowotnej;
- osoby chore psychicznie, w rozumieniu przepisów o ochronie zdrowia psychicznego;
- osoby zwalniane z zakładów karnych, mające trudności w integracji ze środowiskiem, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej;
- uchodźcy realizujący indywidualny program integracji, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej;
- osoby niepełnosprawne, w rozumieniu art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776, z późn. zm.).

Powyższe zaświadczenia będą dołączane do wniosku o wpis spółdzielni socjalnej do Krajowego Rejestru Sądowego.

II. Ocena przewidywanych skutków społeczno-gospodarczych wynikających z projektu rozporządzenia (OSR)

1. Podmioty objęte rozporządzeniem

Przepisy rozporządzenia dotyczyć będą:

- powiatowych urzędów pracy;
- ośrodków pomocy społecznej;
- zakładów leczenia odwykowego;
- zakładów opieki zdrowotnej;
- powiatowych centrów pomocy rodzinie.

2. Wpływ projektu na finanse publiczne, rynek pracy i rozwój regionalny.

Projektowane rozporządzenie nie wywoła skutków finansowych dla budżetu państwa w postaci zwiększenia wydatków. Powstawanie spółdzielni socjalnych będzie miało pozytywny wpływ na sytuację na rynku pracy powodując wzrost zatrudnienia.

Tym samym, wpłynie na poprawę sytuacji i zwiększy rozwój regionów. Zaznaczyć jednak trzeba, że nie będzie to duży wpływ.

III. Wstępna opinia o zgodności projektu rozporządzenia z prawem Unii Europejskiej

Proponowane regulacje nie są objęte prawem Unii Europejskiej.

**URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ**

SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU

Jarosław Pietras

Sekt. Min. JP-2810/05/DP-sw

7)

Warszawa, dnia 3/10/ 2005 r.

**Pan
Aleksander Proksa
Sekretarz Rady Ministrów**

Opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o spółdzielniach socjalnych, wyrażona na podstawie art. 2 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106 poz. 494), przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Ministra Jarosława Pietrasa, działającego z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej.

Szanowny Panie Ministrze,

W związku z przedłożonym projektem regulacji (pismo nr RM-10-136-05), pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Projekt ustawy o spółdzielniach socjalnych jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem,

T. Nowicka

Wiceprezes Rady Ministrów

Do uprzejmej wiadomości:

Pani Izabela Jaruga-Nowacka
Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Polityki Społecznej

SECRET - SECRET